

Vastaajana sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, TtK

1. Onko suomalainen terveydenhuolto mielestäsi tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja osallistava? Perustele vastauksesi.

Suomalainen terveydenhuolto ei ole mielestäni tällä hetkellä tasa-arvoinen tai yhdenvertainen. Palveluiden saatavuus ja laatu vaihtelevat hyvinkin paljon eri kuntien ja kaupunkien välillä ja se asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi Lapin syrjäseuduille on haastavaa saada kokeneita lääkäreitä tai sairaanhoitajia töihin ja lisäksi välimatkat terveyskeskuksiin ja sairaaloihin ovat todella pitkät. Samanlaisia ilmiöitä voi havaita myös Itä-Suomessa ja Pohjanmaalla, missä pitkät välimatkat ovat tyypillisiä. Hoitoon pääsy voi näiden edellä mainittujen syiden vuoksi viivästyä ja pahimmassa tapauksessa aiheuttaa hengenvaaran tai jopa kuoleman. Myös synnytyksiä tapahtuu enemmän koteihin, tienvarsille ja ambulansseihin verrattuna tiheämmin asuttuun Etelä-Suomeen. Osallisuus omaan hoitoon ja siitä päättämiseen on myös haastavampaa, jos ei ole palveluita minkä välillä valita. Esimerkiksi kotiutuminenkin voi olla hankalaa ja viivästyä, jos omassa kotikunnassa ei ole mahdollisuutta järjestää säännöllisiä kontroleja tai tarvittavaa kuntoutusta. Vanhempien voi myös olla mahdotonta osallistua lapsensa hoitoon, jos välimatka kodin ja sairaalan välillä on 200 km eikä perhehuoneita ole kaikille saatavilla. Eriarvoisuutta voi aiheuttaa myös puutteellinen kielitaito, sekä kulttuuriin liittyvät asiat. Esimerkiksi kantaväestöön kuuluva potilas voi paremmin osallistua hoitoonsa ja vaikuttaa siihen, kuin vaikkapa maahanmuuttaja taustainen potilas. Usein kielimuuri voi olla jopa esteenä laadukkaan hoidon toteutumiselle, koska hoitavalla taholla ja potilaalla ei ole samaa äidinkieltä. Varsinkin psykiatrisessa hoidossa ko. ongelmat korostuvat.

2. Mitä mielestäsi tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallisuus tarkoittavat terveyden edistämisen näkökulmasta?

Mielestäni ne tarkoittavat sitä, että kaikilla kansalaisilla pitäisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet ylläpitää ja edistää terveyttään sekä ennaltaehkäistä mahdollisia, tulevia sairauksia. Esimerkiksi riittävät ja monipuoliset mahdollisuudet harrastaa liikuntaa, mahdollisuus syödä terveellisesti sekä mahdollisuus olla aktiivinen ja kokea kuuluvansa joukkoon. Kaikissa kunnissa ja kaupungeissa pitäisi olla harrastustoimintaa mihin kellä tahansa on varaa osallistua. Lisäksi ulkoilualueista pitäisi pitää hyvää huolta ja niitä täytyisi olla kaikilla asuinalueilla tasavertaisesti. Esimerkiksi valaistut pururadat, jääkiekkokaukalot ja monipuoliset, eri ikäryhmille soveltuvat leikkipuistot lisäävät liikunnan iloa ja helppoutta. Myös niin sanottuja ulkokuntosaleja pitäisi olla kaikkien saatavilla. Lisäksi terveyspalveluissa pitäisi olla saatavilla terveysneuvontaa ja ohjausta sairaanhoitopalveluiden lisäksi. Esimerkiksi vastaanottoja joissa voisi keskustella ruokavaliosta, liikunnasta tai mieltä painavista asioista pitäisi lisätä. Matalankynnyksen palveluita tulisi olla kaikkien ikäryhmien saatavilla. Esimerkiksi mielenterveyspalveluita ilman lähetettä. Myös ryhmätoimintaa terveyden edistämiseen liittyen olisi hyvä olla tarjolla kaikissa kunnissa.

3. Millaisia tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskevia haasteita liittyy terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen?

Haasteita on paljon, koska eri puolilla Suomea ollaan hyvinkin erilaisissa lähtötilanteissa. Toisaalta pienillä kunnilla ei välttämättä ole rahaa tai mahdollisuutta järjestää riittäviä liikunta- ja vapaa-ajan palveluita, kun taas suuret kaupungit painivat erilaisten ongelmien äärellä. Suurissa kaupungeissa voi olla enemmän muunlaisia lieveilmiöitä kuten runsaampaa huumeiden käyttöä, väkivaltaisuuksia, jengiytymistä jne. Pienten ja köyhien kuntien haasteet liittyvät usein myös ennaltaehkäisevien terveyspalveluiden vähyyteen. Esimerkiksi pienillä kouluilla ei ole aina terveydenhoitaja, koulukuraattori tai koululääkäri paikalla. Myös neuvolapalvelut voivat olla minimaalisia. Ongelmat ja oireilu voivat kasvaa pikkuhiljaa, kun niitä ei havaita eikä niihin tartuta varhaisessa vaiheessa.

Varsinkin lasten- ja nuorten palvelut ovat useissa kunnissa retuperällä. Taloudellinen tilanne sanelee pitkälti sitä mitä palveluita voidaan tarjota ja mitkä jäävät vähemmälle.